

Opet u vojni kavez

HRVATSKA U NATO-U: HOĆE LI NEVLADIN SEKTOR NA SLUČAJU ULASKA NAŠE

OPET U VOJ

Igor Lasić

Skoro pristupanje Hrvatske članstvu NATO-a smatra se već riješenim pitanjem, ako i ne *de jure*, ono svakako u praksi. Čak je i samo širenje sjevernoatlantske infrastrukture na hrvatski teritorij, odnedavno u fazi općenarodne rasprave o tome gdje će, na primjer, u Dubrovačko-neretvanskoj županiji biti luka NATO-a, nipošto više oko dileme hoće li je uopće biti, i zašto. A početkom idućeg mjeseca skovat će se i karika što nedostaje, formalno-proceduralni postupak između zaokružene političke kampanje za ulazak i podmaklog ugovaranja konkretnih jadranskih adresa NATO-a...

Na samitu NATO-a u Bukureštu prvih dana travnja, prema svim najavama, Hrvatskoj će biti upućen poziv u članstvo, nakon čega američki predsjednik **George Bush** dolazi u posjetu Zagrebu, što se unaprijed tumači kao "potvrda da Amerika u Hrvatskoj vidi glavnog saveznika u regiji". Nastavak procesa ulaska u NATO gotovo da neće biti vrijedan javne pažnje, sveden na aklamacijsku saborsku ratifikaciju pakiranja kojega ionako odavno nitko ne dovodi u sumnju. Izuzeci od toga pravila broje se na prste, i nalaze se u rijetkim enklavama nevladinog sektora koji bi upravo na slučaju NATO-a mogao ostvariti jedan od najznačajnijih katarzičkih momenata, budući da s te strane zasad nema energije

Nevladina aktivistkinja Vesna Teršelić smatra da prije sigurnosne politike treba uvidjeti kako američka vlada drastično krši ljudska prava u samom SAD-u, zatim Iraku i Afganistanu itd.

ni sinergije niti za akciju razmjera, primjerice, jednog "Prava na grad".

Cinjenicom da nam se civilne udruge i sami građani više interesiraju za problem uzurpirane pješake zone negoli za vojno svrstavanje uz jedinoga globalnog neoimperijalista i vodećeg svjetskog kršitelja ljudskih prava, ne može biti jednoznačno oduševljen niti premijer **Ivo Sanader**. Hipotetski, sve i kad bi se uzdao u anketne podatke o rastućoj podršci građana pristupanju NATO-u ("Puls" - 67 posto; "GfK" - 59 posto), pa si dopustio demokratskoj gestu ukaza vladarske milosti i raspisao referendum o ulasku Hrvatske u članstvo, moglo bi mu se dogoditi da svečanost propadne zbog ispodpolovičnog odaziva glasača, da ne govorimo o relativno slabije motiviranim pobornicima vladine politike u ovom slučaju... Ali, nevladine će organizacije još teže na terenu prikupiti potpise svakog desetog upisanog na glasačke liste, a što bi vladu zakonski natjeralo na održavanje referenduma.

Ograničen rok

Poslije obimne vježbe NATO-a i HV-a jesenas u Hrvatskoj, i blage nervoze u civilnom sektoru oko prljanja okoliša, više desetaka

Desetak udruga okupilo se posljednjih tjedana u Odboru za referendum o NATO-u, a njihov petnaestodnevni, zakonom ograničeni rok za prikupljanje potpisa počinje 29. ožujka, na javnim štandovima u dosad oko 60 prijavljenih gradova. AntiNATO inicijativa s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, primjerice, nada se da će nužnih oko 440 tisuća hrvatskih glasača ipak pristupiti njihovim štandovima i dati podršku zahtjevu. "Za referendum još uvijek nije kasno, jer bi potpisi stigli na vrijeme, a eventualna referendumska većina protiv NATO-a bila bi za vladu obvezujuća"

udruge okupilo se posljednjih tjedana u Odboru za referendum o NATO-u (www.nato-nareferendum.org). Njihov petnaestodnevni, zakonom ograničeni rok za prikupljanje potpisa počinje 29. ožujka, na javnim štandovima u dosad oko 60 prijavljenih gradova. Izvan skupnog im zahtjeva nižu se pak argumenti pojedinačnih udruga za odbijanje ulaska, kao aktivno pozicioniranje dotičnih organizacija kontra NATO-a. Postavile su se u međuvremenu i one druge, čije će aktivnosti Sjevernoatlantskom paktu ići u prilog, štoviše, postavile su se s gotovim programima još koncentriranije negoli suprotna strana, a s redovnim ili vanrednim američkim donacijama kao glavnim katalizatorom za dizanje idejne platforme.

Tri su ključna pitanja u debati za ili protiv NATO-a: osiguravanje Hrvatske od pretpostavljene ratne prijetnje iz Srbije, komparativni troškovi u slučaju samostalne obrane i članstva u Paktu, te sudjelovanje hrvatskih vojnika u posloma NATO-a po svijetu. I dok se prvo pitanje iscrpljuje u ideološkim motivima i manipuliranju vječitim strahom od susjeda, čak i kad potonji nema snage za napad sve ni kad bi ga htio poduzeti, preostala dva

Na samitu NATO-a u Bukureštu prvih dana travnja, prema svim najavama, Hrvatskoj će biti upućen poziv u članstvo, nakon čega američki predsjednik George Bush dolazi u posjetu Zagrebu, što se unaprijed tumači kao "potvrda da Amerika u Hrvatskoj vidi glavnog saveznika u regiji". Nastavak procesa ulaska u NATO gotovo da neće biti vrijedan javne pažnje, sveden na aklamacijsku saborsku ratifikaciju pakiranja kojega ionako odavno nitko ne dovodi u sumnju

su praktičnije naravi... Ovo izvjesnije i egzaktnije, koje se tiče novca, ipak je prostorom najvećih spekulacija, uslijed kojih na papiru frcaju milijarde kuna navodne uštede pri NATO-u, mada još nitko nije detaljno objasnio kako je to stvarno moguće. Treće pitanje opet se bavi našim strahom od smrti, a pragmatično isključuje znanjanje oko toga na koga bismo sami mogli zapucati.

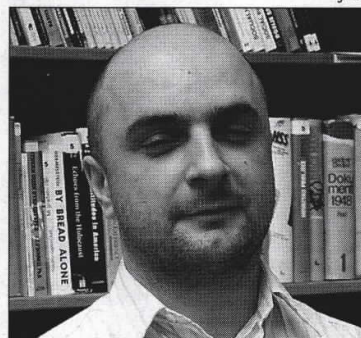
Nevladina aktivistkinja Vesna Teršelić,

odranije angažirana protiv ulaska u NATO, smatra da prije sigurnosne politike treba uvidjeti kako američka vlada - glavni pokretač Pakta - drastično krši ljudska prava u samim Sjedinjenim Državama, zatim Iraku i Afganistanu, itd. "Posebice je to postalo znano s primjerima Abu Ghraba i Guantanamo, ili suđenjima islamskim intelektualcima u SAD-u, koja su okončana oslobađajućim presudama od strane porote, a da zatvorenci potom nisu pušteni. To bi nam trebala biti vodilja za procjenjivanje budućih vojnih partnerstava", spominje Vesna Teršelić.

Terorističke odmazde

Pokretač AntiNATO inicijative na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, lingvist dr. **Mate Kapović**, rekao nam je da tezu o srpskoj opasnosti smatra nerazumnom, ne samo zbog stanja u kojem se Srbija trenutno nalazi, nego i zbog paradoksalnog bježanja od jednog rata u mogućnost vođenja raznih drugih koje zapodijeva NATO po više kontinenta, a što uključuje i prijetnju terorističkim odmazdama u Hrvatskoj... "Više je nelogičnosti uključeno, pogotovo kad se počne pričati o rastućem sukobu Amerike s Rusijom, koji je još aktualniji nakon odcjepljenja Kosova i nove tamošnje krize. Jer, što se tiče njih, mi bismo u takvom sukobu bili daleko sigurniji izvan NATO-a, kao neutralni", kaže Kapović, dodajući kako je posljednji nagli rast građanske podrške ulasku Hrvatske u NATO zabilježen baš nakon burnog odcjepljenja Kosova.

AntiNATO inicijativa s Filozofskog fakulteta također je priključena Odboru za referendum, s optimističnim uvjerenjem da će nužnih oko 440 tisuća hrvatskih glasača tokom 15 dana prikupljanja potpisa ipak pristupiti njihovim štandovima i dati podršku zahtjevu. "Za referendum još uvijek nije kasno, jer bi potpisi, ukoliko ih prikupimo dovoljno, stigli na vrijeme, a eventualna referendumska većina protiv NATO-a bila bi za vladu obvezujuća, i svakako bi stigla pravodobno.

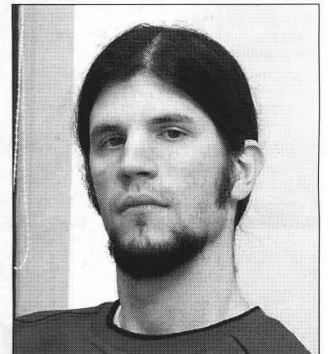
čepkali po vodećim adresama civilnog otpora NATO-u, ispostavilo se da nevladine udruge u Hrvatskoj nisu još razradile nikakav plan dočeka američkog predsjednika, ništa od onoga što je također neizbježna nuspojava njegovih bjelosvjetskih gostovanja - rekospo, bar malo udaranja po loncima i ovaj put, kad već ne po kordovima specijalaca.

Gordan Bosanac, programski voditelj Centra za mirovne studije, jedne

Gordan Bosanac, programski voditelj Centra za mirovne studije: "Poznato mi je da u hrvatskoj vladi uopće nisu sretni što nam Bush dolazi u posjetu baš sada"

Ali, zanimljivo je da je anketna podrška vladinoj politici porasla baš nakon što je premijer **Ivo Sanader** naglasio da će se umjesto referenduma povesti računa o stanju u anketama, što je više nego smiješno", nastavlja **Mate Kapović**, "jer su ankete jednostavno varljive, njihova su pitanja nepouzdana, a one niti službeno nisu obvezujuće. Tu je i problem otvorene medijske podrške vladinom stajalištu, pa je i sam predsjednik **Stipe Mešić** javno potvrdio da su on i **Sanader** zadržali od HRT-a da podrži njihovu politiku pristupanja NATO-u. A nas mediji uglavnom grubo ignoriraju, puštaju nam kratke izjave koje odmah poklope dužim suprotnim stavovima, itd. Stvara se nekakav privid demokracije, čemu se teško možemo suprotstaviti. U *Jutarnjem listu* našu inicijativu predstavili su kao '10 studenata i jedan profesor protiv NATO-a', što je krajnje omalovažavajući pristup, ali je zato veoma taktičan iz vizure samog NATO-a."

Relativno precizno svodenje NATO-a na interes Amerike kao njegove premoćne članice, vraća nas na temu **Bushove** posjete Hrva-

Pokretač AntiNATO inicijative na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, lingvist dr. Mate Kapović: "Tezu o srpskoj opasnosti smatram nerazumnom"

tskoj, jer bi bolju marketinšku zgodu teško mogli poželjeti zainteresirani oko referenduma... Njegova pojava općenito je neodoljiv ready-made simbol u svakoj antinатовskoj kampanji, on sam u stanju je živim nastupom nanijeti najveću štetu svemu za što se zalaže, i bilo bi upravo tragično ne iskoristiti takav talent da se istakne nakaznost pripadajućeg zalaganja. Naravno ako možemo s velikom sigurnošću očekivati da će i nas počastiti nekim *shitom*, već uobičajenim za obilaskе prijateljskih mu kolonija. Ali, kad smo malo za-

Opet u vojni kavez

ZEMLJE U SJEVERNOATLANTSKI SAVEZ OSTVARITI SVOJ KATARZIČKI MOMENT

NI NI KAVEZ

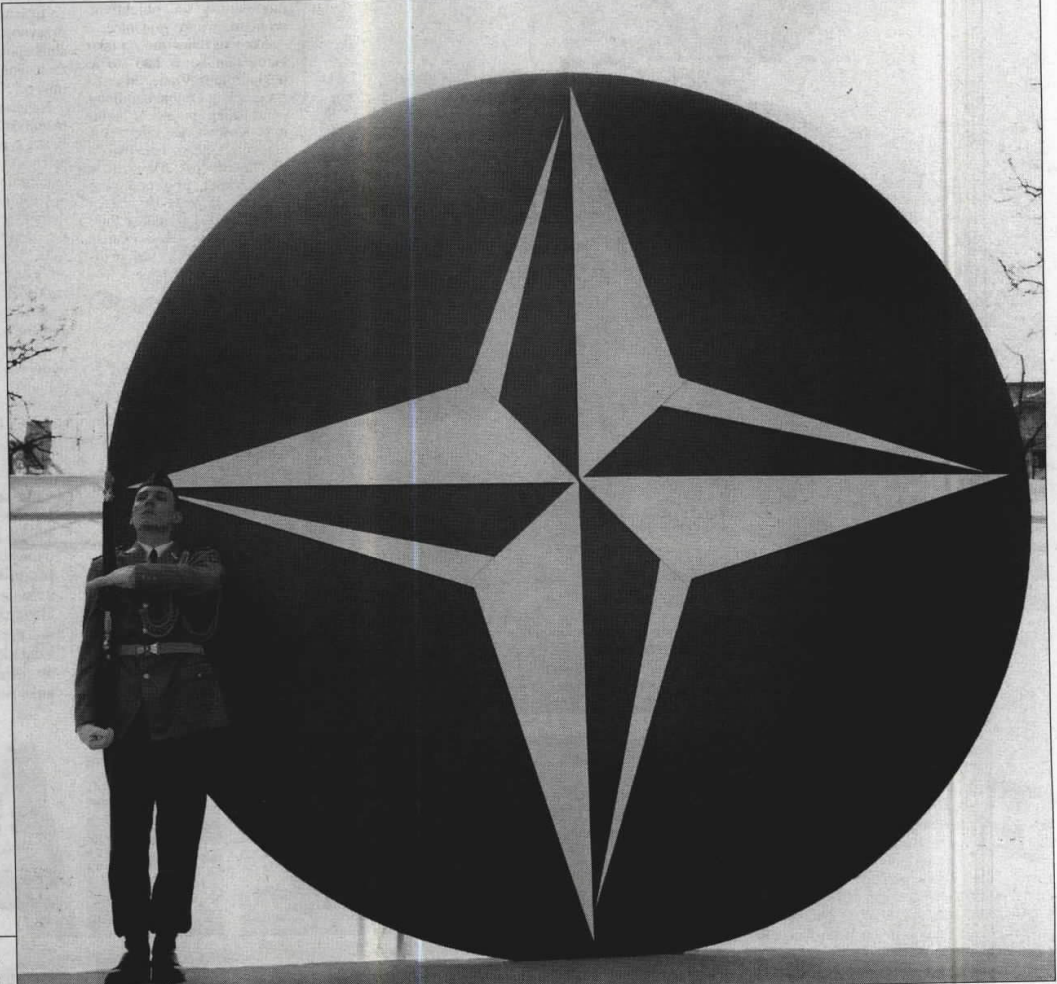
**NATO: nevladine
će organizacije
vrlo teško na
terenu prikupiti
potpise protiv
ulaska Hrvatske u
ovaj savez svakog
desetog upisanog
na glasačke liste**

od najangažiranijih udruga u ovom predmetu, rekao nam je da se određeni prosvjed ipak priprema, iako se još ne zna gdje će se točno održati, kao niti na koji od dva predviđena dana **Bushova** boravka u Zagrebu: "Svi naponi usmjereni su na prikupljanje potpisa za traženje referenduma, pa u organizaciju prosvjeda ulazimo nešto sporije, dok uopće utvrdimo koje udruge žele sudjelovati u tome. A neka vrsta poruke, kad nam već dolazi **Bush**, doista ne bi smjela izostati. S tim u vezi, poznato mi je da u hrvatskoj vladi uopće nisu sretni što nam on dolazi u posjetu baš sada, jer je svima jasno da je osobno postao najveći sinonim za agresivnu politiku koja rezultira grubim kršenjem ljudskih prava."

Glavni cilj

Vesna Teršelič slaže se da **Bushovu** posjetu treba shvatiti kao dio iste priče, i da ju treba tretirati u sklopu kampanje za referendum, pa je sigurna da će se izvjesna povorka demonstranata na koncu ipak okupiti zahvaljujući američkom predsjedniku. "Bit će teško podijeliti tako male snage na prikupljanje potpisa i organizaciju prosvjeda", pridojva se **Mate Kapović**, "no u pravu ste s primjedbom da bi taj prosvjed bio najbolja reklama za referendum, i nadam se da ćemo se u tom smislu ipak okupiti na ulici... Ali, trebamo imati na umu da će osiguranje **Bushove** posjete biti strašno veliko, i da održavanje prosvjeda traži ozbiljnu pripremu".

Sam odbor za referendum, međutim, nije više u mogućnosti zagovarati demonstracije protiv **Busha** i NATO-a, pri čemu dolazimo do merituma udrugaške

Tri su ključna pitanja u debati za ili protiv NATO-a: osiguravanje Hrvatske od pretpostavljene ratne prijetnje iz Srbije, komparativni troškovnici u slučaju samostalne obrane i članstva u Paktu, te sudjelovanje hrvatskih vojnika u poslima NATO-a po svijetu. I dok se prvo pitanje iscrpljuje u ideološkim motivima i manipuliranju vječitim strahom od susjeda, čak i kad potonji nema snage za napad sve ni kad bi ga htio poduzeti, preostala dva su praktičnije naravi...

problematike, pa i one širega društvenog tipa. **Aleksandar Hadživelkos**, jedan od glasnogovornika Odbora za referendum, potvrdio nam je da su neke od nevladinih organizacija pristupile odboru s ogradom prema svakom daljnjem zajedničkom određivanju spram NATO-a: "Drugim riječima, bez obzira što se zalažu za održavanje referenduma, neke od njih nisu ni za niti protiv NATO-a, a neke više-manje otvoreno podržavaju članstvo Hrvatske tome paktu. Drukčije ne bismo ni mogli mobilizirati toliko pristalica za sa-

mo održavanje referenduma, što nam je u ovom trenutku glavni cilj. Da ne bismo doveli u pitanje bilo čiji glas svrstavanjem u odnosu na NATO prije samog referenduma, naš je zajednički stav da se sam odbor i ne bavi time."

Američki novac

Time su se već pozabavile naše političke stranke, pa su one koje zagovaraju održavanje referenduma odreda i pobornici ulaska Hrvatske u NATO. O svemu su se izjasnile još prije, kako je i red, dok je po tom pitanju najpopularniji HSS u međuvremenu odustao od raspisivanja referenduma kao stranačkog uvjeta za sudjelovanje u vladajućoj koaliciji s HDZ-om, baš kao što je odustao i od ZERP-a. Hrvatska nevladina scena, premrežena političkim i financijskim utjecajem vlasti domaćih i američkih, kao i europskounijskih, među svim domaćim društveno-političkim subjektima ima najmanje za reći o nevolji u koju srljamo, premda će po inerciji i zalaganju svoje manjine jedina nešto poduzeti. Razlika između nevladinih udruga odjednom ispada veća od razlike između te manjine protivnika

NATO-a i pojedinih političarskih grupacija radikalne desnice, koje su se odboru pridružile zbog standardne ksenofobije i straha da nam još i NATO ne udari po siru i vrhnju... A za takvu lakrdijašku demokraciju nisu krivi, na primjer, **Gordan Bosanac** i **Mate Kapović**, ili **Vesna Teršelič** koja nam je naposljetku rekla: "Neke su udruge skeptične prema NATO-u, a druge organiziraju nekakvu debatu iz koje odmah postaje jasno da su se oni

Sam Odbor za referendum nije više u mogućnosti zagovarati demonstracije protiv Busha i NATO-a, pri čemu dolazimo do merituma udrugaške problematike, pa i one širega društvenog tipa. Aleksandar Hadživelkos, jedan od glasnogovornika Odbora za referendum, potvrdio nam je da su neke od nevladinih organizacija pristupile odboru s ogradom prema svakom daljnjem zajedničkom određivanju spram NATO-a

sami, kao načelno neutralni voditelji te debate, ustvari već odlučili za NATO. Jer, ima dosta civilnih organizacija koje se financiraju američkim novcem, a zbog slično je postavljenih interesa također nejasno kako će kampanja za referendum biti medijski praćena."

Kome se u Hrvatskoj ipak ne čeka mirno rasplet oko naše mjere zdravog bunta, može od 2. do 4. travnja pohoditi "Anti-NATO dane" u Bukureštu i drugdje po Rumunjskoj, dakle, koji će se održati kada i spomenuto zasjedanje s temom proširenja Sjevernoatlantskog pakta na Hrvatsku, Makedoniju i Albaniju. Rumunjska će uoči i postati punopravna članica NATO-a, no tamo će se paralelno održati niz različitih prosvjednih aktivnosti s, ne treba sumnjati, podosta domaćih i stranih sudionika... A kad se zatim i nova epizoda hrvatske demokracije i slobode završi s malo prigodnog koprcanja i skruguta, sudeći po nagoviještenom potencijalu nevladinog sektora, ionako će nam antiglobalistički turizam ostati jednim pribjezištem za daljnje održavanje privida o aktivizmu i otporu.